

De Idioot

LESMAAP

Een samenwerking van Une Tribu Collectif en FroeFroe

Theater FroeFroe
www.froefroe.be
info@froefroe.be

Inhoudsopgave

Voorwoord..... 2

Inleiding <i>De Idiot</i>	3
<i>Flyertekst</i>	3
<i>Het verhaal</i>	4
<i>Personages</i>	5
<i>Credits</i>	6
<i>Over Theater FroeFroe</i>	6
<i>Over Une Tribu Collectif</i>	7
Thema's	8
<i>Metatheater</i>	8
Poppentheater	9
De acteurs spelen zichzelf.....	11
<i>Manipuleren & controleren</i>	12
<i>Voor jezelf opkomen</i>	12
Theatercodes	13

Voorwoord

Beste leraren

Jullie komen kijken naar de voorstelling *De Idiot*.

Deze voorstelling werd oorspronkelijk gecreëerd met de titel *Pouvoir* door het Franstalige gezelschap Une Tribu. FroeFroe heeft met *De Idioot* een Nederlandstalige versie gemaakt van dit prachtige toneelstuk zodat ook een Vlaams publiek ervan kan genieten.

Deze voorstelling behandelt op een speelse en ludieke manier thema's als manipulatie, het bewaken van je grenzen en eigen keuzes maken. Het stelt in vraag wie nu eigenlijk de touwtjes in handen heeft en of we daar wel zo makkelijk mee akkoord moeten gaan.

In deze lesmap vinden jullie heel wat achtergrondinformatie terug over de voorstelling. Het verhaal, de makers en personages worden uitgebreid besproken, maar we gaan ook in op de thematieken die aan bod komen. Jullie kunnen deze zien als een gespreksstarter om deze inhoud te koppelen aan jullie eigen lesmateriaal. Tot slot vinden jullie helemaal achteraan de theatercodes, die jullie best nog even opfrissen met de klas voor jullie vertrekken.

Veel plezier!

Theater FroeFroe

Inleiding *De Idioot*

Flyertekst

Een productie vol humor waarin pop en poppenspeler mekaar teasen en pleasen tot één van beide toegeeft dat hij de baas is. Een heerlijke en super-actuele voorstelling voor iedereen vanaf 10 jaar.

Heb je ooit al nagedacht over het leven van een pop?

Nooit eens zelf een beslissing nemen. Nooit zelf denken. Nooit zelf kiezen.

Een leven dat altijd afhangt van anderen: manipulators en poppenspelers.

Je bent echt een pop als pop. Is dat fantastisch of verschrikkelijk?

En wat kan een pop doen als hij zijn eigen voorstelling niet meer leuk vindt?

Deze pop besluit alles te riskeren en de rollen om te draaien.

Hij gaat op zijn beurt de poppenspelers commanderen. Hij wil zelf bepalen wat er gebeurt.

Maar de poppenspeler heeft de macht. De pop doet beloftes en maakt afspraken. Spijtig, want wie de macht heeft wil die ook behouden.

Deze voorstelling is een remake van POUVOIR. Een project van UNE TRIBU, één van onze favoriete Waalse collega's. Zij vroegen ons om een Vlaamse versie te maken van hun succesproductie. POUVOIR kreeg de Prijs van de minister van jeugd op de Jeugdtheaterbijeenkomsten van Huy 2023 en de Prijs van de Junior Jury op het Momix Festival 2024.

Het verhaal

Het is de zoveelste voorstelling waarin de pop moet ondergaan waar de poppenspelers hem naartoe sturen. Hij speelt elke avond de hoofdrol in de voorstelling, maar heeft nooit zeggenschap over zijn eigen zijn.

Daar komt vanavond verandering in. De pop wil niet meer.

Hij komt in opstand tegen de poppenspelers. Uiteraard laten de poppenspelers zich niet zomaar doen: zij zijn toch zeker degenen die de controle hebben over wat er gebeurt? Er ontstaat een spel waarin de poppenspelers en de pop elk hun eigen grenzen aftasten en proberen om hun gelijk te halen. Deze voorstelling loopt helemaal anders dan gepland.

Personages

- ◆ Poppenspeler Stan: Stan speelt het hoofd van de pop, hij is dus (volgens hemzelf) de meest ervaren poppenspeler van hen drie. Hij is niet akkoord dat de pop zijn eigen ding wil doen, en probeert zo veel mogelijk de controle te behouden.
- ◆ Poppenspeler Thaïs: Thaïs vindt het eigenlijk nog wel leuk dat de voorstelling er nu een beetje anders uitziet dan normaal. Nu kan zij als poppenspeler eens dingen doen die ze stiekem altijd wou, maar nooit in het script stonden.
- ◆ Poppenspeler Annelore: Annelore vindt haar rol als poppenspeler heel belangrijk, maar heeft ook wel medelijden met de pop. Ze staat ervoor open om hem een kans te geven en vindt het interessant om te zien wat er gebeurt als de pop zelf de leiding neemt.
- ◆ De pop: De pop speelt zichzelf via de poppenspelers. Hij rebelleert tegen de macht van de poppenspelers, maar tegelijkertijd kan hij niets anders dan gehoorzamen aangezien hij door hen gestuurd wordt.

De pop is duidelijk het centrale personage in de voorstelling, maar uiteindelijk blijft het gewoon een pop die bespeeld wordt.

? Kun je deze pop dan wel als een personage bekijken?

De poppenspelers spelen zowel zichzelf als de pop.

? Zijn dit dan twee verschillende personages die zij spelen?

Credits

Deze voorstelling is een samenwerking tussen Une Tribu Collectif en FroeFroe

Vlaamse versie door Theater FroeFroe

Regie: Marc Maillard

Spelers: Stan Martens, Thais Scholiers, Annelore Stubbe

Techniek: Klaartje Vermeulen

Poppen, kostuums & decor: Jan Maillard, Marc Maillard, Bruno Smeyers en Klaartje Vermeulen, Astrid Michaelis

In coproductie met Perpodium met de steun van de taxshelter van de Belgische Federale Overheid via Cronos Invest

Franstalige versie van Une Tribu Collectif

Tekst origineel: Cécile Maidon, Michel Villée en Noémie Vincart

Vertaling/Nederlandse versie: Vlaamse Cast - Annelore Stubbe, Thais Scholiers, Stan Martens en Marc Maillard

Geluidsontwerp – compositie: Alice Hebborn (met percussiegeluiden van Thomas Giry en draailier van Daniel Schmitz)

Initieel poppenontwerp en decorontwerp: Valentin Périlleux

Magische creatie: Andrea Fidelio

Lichtontwerp: Caspar Langhoff

De voorstelling POUVOIR werd oorspronkelijk gecreëerd door UNE TRIBU Collectif, dankzij de financiële steun van de Federatie Wallonië-Brussel – Theaterafdeling, La Balsamine (Brussel, België), Le Sablier – Nationaal Poppencentrum (Ifs en Dives-sur-Mer, Frankrijk), L'Hectare – Nationaal Poppencentrum (Vendôme, Frankrijk), en Le Théâtre de Laval (Frankrijk) – Nationaal Poppencentrum Puppert.

Over Theater FroeFroe

FroeFroe maakt theater voor U, kinderen, jongeren en volwassenen. Theater in een cross-over van poppen, figuren, objecten, video, acteurs en livemuziek. Figurentheater in kleine tot zeer grote zalen, tenten, op locatie en speciale projecten. Hiervoor werken wij samen met professionele schrijvers, componisten, acteurs, poppenspelers, muzikanten, techniekers, decor- en kostuummakers. FroeFroe heeft een eigen, internationaal gerenommeerd, werkatelier waarin we naast eigen theaterpoppen ook voor televisie en collega's, creaturen, poppen, kostuums, decor of requisieten vervaardigen.

Theater Froe Froe maakt indrukken, hersenspeelsels en laat dingen tot leven komen vol humor, horror, poëzie en rock'n'roll. Tussen Roodkapje en Macbeth ligt hier alleen een laagje latexrubber...

Theater FroeFroe viel meermaals in de prijzen. Naast de Signaalprijs, de Provinciale Theater Schrijfprijs, de Gemeentelijke Culturele Verdienste en de Nederlandse Hans Snoekprijs kregen we ook de CULTUURPRIJS VLAAMSE GEMEENSCHAP VOOR JEUGDTHEATER en Cultuurprijs van de Waalse Gemeenschap BESTE JEUGD PRODUCTIE "AVAAR"

Over Une Tribu Collectif

Une Tribu Collectif bestaat uit twee creatieve kunstenaars (acteurs en poppenspelers), Michel Villée en Noémie Vincart, die bij het maken van hun voorstellingen samenwerken met vaste partners en/of externe medewerkers.

Zij creëren poppenspelvoorstellingen en leiden het werk gezamenlijk. Samen met alle kunstenaars die aan de creaties deelnemen, verloopt het werk op een zeer horizontale manier, wat inhoudt dat iedereen zicht bezighoudt met het hele proces.

Hun voorstellingen hebben gemeen dat ze een vertelwijze hanteren die de toeschouwer in een actieve positie plaatst. Het poppenspel in de breedste zin van het woord staat centraal in elke voorstelling. Vaak wordt de poppenspeltechniek zelf gebruikt om de dramaturgische aspecten van het werk weer te geven.

Thema's

Metatheater

Normaal gezien proberen de acteurs van een theatervoorstelling je te laten voelen dat je naar iets "echt" kijkt. Van zodra het licht in de zaal uitgaat, is het de bedoeling dat het publiek een uur lang alles gelooft wat zich op het podium afspeelt. Dat ze helemaal zijn opgeslorpt door het verhaal, dat ze vergeten dat ze eigenlijk naar een voorstelling aan het kijken zijn. Als de lichten weer aangaan, beseffen ze dan dat het allemaal niet echt gebeurd is.

In *De Idioot* maken de acteurs heel duidelijk dat je naar een toneelvoorstelling aan het kijken bent. Dat het *niet* echt is, dat een pop *niet* uit zichzelf kan bewegen, dat het allemaal manipulatie is. Ze maken dus een toneelvoorstelling over het maken van een toneelvoorstelling. Zo verbreken ze de illusie van het publiek.

Het spelen van “poppentheater” wordt expliciet gethematiseerd in deze voorstelling.

- ? Wat weet jij al van poppentheater?
- ? Heb jij nog al voorstellingen met poppen gezien? Was dat anders dan hier?

Poppentheater

Een kort woordje uitleg over poppentheater in Vlaanderen:

Doorheen verschillende tijdsperiodes waren er al verschillende vormen van poppentheater aanwezig.

1. **Middeleeuwen & Ontstaan:** Vooral vanaf 1600 nam in onze streken het aantal vertoningen en de populariteit van poppenspelers toe. De allereerste poppenspelers waren rondreizende kunstenaars. Hoewel het poppen- en figurentheater in kastelen en hoven doordrong, traden poppenspelers hoofdzakelijk op tijdens markten en andere feesten.
2. **Traditionele Stads theaters (19e-20e eeuw):** Na 1800 ontstonden vaste theaters in Antwerpen, Gent en Brussel. Daar kregen bepaalde manieren van spelen vaste vorm. Dit werd van vader op zoon overgegeven. Men reisde niet zoveel meer rond en in de vaste theaters kregen de stangpoppen (theaterpoppen die van bovenuit wordt bewogen door middel van een of meerdere metalen stangen) definitief de voorkeur op andere soorten poppen
3. **Modernisering en Professionalisering (Mid-20e eeuw):** Jef Contryn was een sleutelfiguur die in 1941 het marionettentheater 'Het Spelleke van Ulenspiegel' oprichtte en later (1948) het handpoppentheater Hopla. Hij introduceerde technieken uit Oost-Europa in en de School voor Poppenspel in Mechelen.
4. **Huidige situatie:** Sinds de late 20e eeuw is het traditionele poppenspel geëvolueerd naar "figurentheater", een kunstvorm die elementen van multimedia, dans en acteren combineert. Een bekend voorbeeld naast FroeFroe is het Mechelse De Maan, dat voortkwam uit het stadspoppentheater.

Poppentheater in FroeFroe

Theater FroeFroe begon in de jaren 80 heel eenvoudig, toen Marc Maillard met vrienden poppenkast speelde in een garage. Ze maakten voorstellingen waarin poppen samen met

echte acteurs op het podium stonden, met muziek en verhalen die ook voor volwassenen interessant waren. In die tijd dachten veel mensen nog dat poppentheater alleen voor kleine kinderen was en niet zo belangrijk, waardoor FroeFroe weinig steun kreeg.

Toch bleven ze vernieuwen en bewijzen dat poppen ook spannende, emotionele en diepere verhalen kunnen vertellen voor jong én oud. Vanaf de jaren 90 kregen ze eindelijk meer erkenning en steun, en vandaag staat FroeFroe bekend als een gezelschap dat heeft laten zien dat poppentheater echte kunst kan zijn voor iedereen.

In de voorstelling zegt Stan dat hij het hoofd mag spelen omdat hij “de meest ervaren speler is” en “dat dit terugkomt uit het Japans poppentheater”.

In traditioneel Japans Bunraku poppentheater is er inderdaad een duidelijke 'rangorde' of focus in de bespeling die rust op de lichaamsdelen van de pop, waarbij het hoofd de belangrijkste drager van de emotie en aandacht is.

Vaak zijn er 3 acteurs (of meer):

- ◆ **Het Hoofd & de linkerarm:** Dit is de meester-poppenspeler. Hij is de belangrijkste speler en bedient het hoofd (waarmee ook de gelaatsuitdrukkingen worden gestuurd) en de linkerarm/hand van de pop. Hij is vaak zichtbaar zonder kap en staat op klompen (*geta*) om groter te zijn.

- ◆ **Rechterarm:** Deze speler bedient de rechterarm van de pop en de romp. Hij staat meestal links achter de meester-poppenspeler.
- ◆ **Voeten/Benen:** Deze speler bedient de voeten en benen van de pop. Hij zit gebukt achter de pop en moet complexe bewegingen maken om het lopen en zitten realistisch te laten lijken.

! Oefening

Laat de leerlingen in groepjes van 3 een grote knuffel bespelen. Degene die het hoofd en de linkerarm bespeelt, heeft de leiding. De 2 assistenten doen de rechterarm en de voeten/benen en zij moeten volgen. Lukt het om zonder te praten je pop bepaalde bewegingen te laten doen?

De acteurs spelen zichzelf

De voorstelling begint als een normale poppenvoorstelling: de poppenspelers doen alsof ze niet bestaan en de pop lijkt het enige levende object op het podium te zijn.

Maar op een bepaald moment vallen de acteurs uit hun rol en zijn ze zichzelf. Ze spreken elkaar dan ook aan met hun echte namen.

Ze doorbreken op dat moment de voorstelling en doen niet meer alsof ze in hun verhaalwereld zitten. In de theaterwereld noemen we dat “de vierde wand doorbreken”: het podium bestaat zogezegd uit vier wanden, maar wanneer de acteurs het publiek aanspreken en duidelijk maken dat ze “maar aan het acteren zijn”.

- ? Wanneer de acteurs uit hun rol vallen, zijn ze dan echt volledig zichzelf of spelen ze een rolletje waarin ze “zichzelf spelen”?
- ? Zou alles wat ze op het podium zeggen en doen ook echt waar zijn over hun echte leven? Of zijn ze nog steeds een soort personage?

In de meeste voorstellingen speelt 1 acteur het hoofd en de stem van een pop. De pop heeft dan gedurende heel de voorstelling dezelfde stem. In deze voorstelling zijn er momenten waarop zowel Stan, Thaïs als Annelore de pop overnemen en de stem van de pop zijn.

- ? Verandert de pop dan telkens in een ander personage?

De pop doet zogezegd zijn eigen ding, maar toch zegt de poppenspeler op een bepaald moment letterlijk dat hij de pop die dingen laat zeggen.

- ? Wanneer is de pop echt zijn eigen ding aan het doen en wanneer wordt hij duidelijk gestuurd door de poppenspelers?

Manipuleren & controleren

In deze voorstelling wordt getoond dat de poppenspelers de pop volledig manipuleren en dat de pop zelf geen macht heeft.

- ? Heb jij soms ook het gevoel dat iemand anders beslissingen voor jou maakt en dat jij zelf weinig keuze daarin hebt?
- ? Op welke plaatsen heb jij zelf minder controle op wat je wel/niet kan doen?
 - ? Op school?
 - ? Thuis?
 - ? Op vakantie?
 - ? Op je hobby?

! Oefening:

Verdeel de klas in groepjes van 3. 1 klasgenoot is de pop.

2 andere klasgenoten zijn de poppenspelers die de armen van de pop kunnen laten bewegen en de pop van alles kunnen laten zeggen. De pop is passief en kan enkel bewegen door de poppenspelers.

- ? Hoe voelt het als pop om zelf niets te kunnen doen?
- ? Hoe voelt het als poppenspeler om de volledige macht over de pop te hebben?

De titel van de voorstelling is “De Idiot”.

- ? Wie is hier de idioot?
 - ? Is het de pop die niet uit zichzelf kan bewegen?
 - ? Of zijn het de poppenspelers die niet beseffen tot wat de pop in staat is?
- ? Wat zegt de titel over de voorstelling?

Voor jezelf opkomen

De pop maakt in het verhaal op een gegeven moment de keuze om voor zichzelf op te komen en zijn eigen keuzes te maken.

! Oefening

Verdeel het lokaal in twee delen: eens & oneens. Overloop onderstaande stellingen. De leerlingen antwoorden op de stelling door aan één van beide kanten te gaan staan. Open het gesprek.

- ? Ik doe soms mee met de groep, ook als ik het eigenlijk niet wil.
- ? Ik weet meestal goed wat ik zelf wil.
- ? Ik verander soms van mening door wat anderen zeggen.
- ? Ik vind het moeilijk om 'nee' te zeggen.
- ? Ik denk eerst na voordat ik een keuze maak.
- ? Volwassenen verwachten soms dingen van mij die ik niet wil.
- ? Ik gedraag me anders op school dan thuis.
- ? Wat ik online zie beïnvloedt mijn keuzes.

Theatercodes

De theatercodes zijn enkele spelregels en gedragscodes om het theaterbezoek vlot te laten verlopen. Overloop deze nog even met de leerlingen voor je naar de voorstelling komt.

Voor de leerlingen:

- ◆ Jassen en tassen horen aan de kapstok. Mobiele telefoons worden uitgeschakeld.
Foto's of filmpjes maken is not done!

- ◆ Tijdens de voorstelling blijft het publiek zitten. Er wordt ook niet naar het toilet gegaan.
- ◆ Tijdens de voorstelling is het publiek stil. Er mag natuurlijk wel gelachen worden als iets grappig is, maar het is niet de bedoeling dat je je medeleerlingen gaat storen of commentaar geeft op de voorstelling.
- ◆ Tijdens de voorstelling wordt er niet gegeten of gedronken.

Voor de begeleider:

- ◆ Wees op tijd (10 minuten voor aanvang van de voorstelling)
- ◆ De begeleider gaat bij de eigen klasgroep zitten. Zo kan er ingegrepen worden als ze blijven roepen of rumoerig blijven. Dit betekent echter niet dat ze niet mogen meeleven met wat er op de scène gebeurt!
- ◆ Mobiele telefoons worden uitgeschakeld.
- ◆ Als een leerling toch naar het toilet moet, gaat er altijd een begeleider mee.

Maar vooral: geniet ervan!